

antoni

special

NKI-AVL } Bouwspecial } 2011

Waarom zijn we nog niet klaar?

Lawaaiige bouwmachines, doorgangen die afgezet zijn. Over overlast van bouwwerkzaamheden kunnen veel medewerkers van het NKI-AVL meepraten. En het eind is nog niet in zicht. Wat zijn de nieuwe plannen? En waarom duurt het allemaal zo lang? Aan het woord Robert Clement, bouwdirecteur van het NKI-AVL.

Afgelopen 1 mei werd het volledig gerenoveerde NKI-gebouw (bouwdeel H) opgeleverd. Bouwdirecteur Robert Clement is trots op de nieuwe gevels en de glazen high speed liften die aan de buitenkant van het gebouw zijn geplaatst. "Mooi, snel en het scheelt in ruimtegebruik."

Al sinds de jaren '90 zijn er veel bouwwerkzaamheden op het NKI-AVL terrein. De oude gebouwen zijn ontdaan van asbest en aangepast aan de eisen van de moderne tijd. En al mogen de resultaten er zijn, de realisatie heeft meestal heel wat voeten in de aarde.

Hoofdbreken

'Een postzegeltje' noemt Clement het NKI-AVL terrein. Elke nieuwe uitbreiding of renovatie van gebouwen brengt een hoop gepuzzel en geschuif met afdelingen met zich mee. "Wil een afdeling groeien, dan heeft dat bijna altijd bouwprojecten tot gevolg", verklaart hij. "Tijdens de bouwwerkzaamheden moeten we de medewerkers ergens anders zien onder te brengen. Daarom kunnen we niet altijd meteen beginnen. Bovendien willen we ook niet teveel overlast veroorzaken en alles in één keer bouwen."

Ook de specifieke ziekenhuisafdelingen bezorgen de medewerkers van het Bouwbureau nogal eens hoofdbreken. Clement denkt bijvoorbeeld aan de voormalige verbouwing van de afdeling radiotherapie. "Zware apparatuur als scanners en bunkers kun je niet zomaar ergens anders neerzetten. Daarom renoveren we bij dit soort specialismen voorzichtig om de afdeling heen, terwijl het proces met de patiënten blijft doorlopen."

Groei

Beoogd was dat alle bouwprojecten in 2008 afgerond zouden zijn. De bouwplannen worden echter voortdurend ingehaald door de groei van het instituut. Clement: "Er zijn veel nieuwe

medewerkers bijgekomen en ook het aantal patiënten groeit in een rap tempo. Daarom gaan we het ziekenhuis aanzienlijk uitbreiden. Tussen het oude researchgebouw en het nieuwe beddenhuis komt een groot nieuw complex. Bovenop een deel van de laagbouw van het nieuwe ziekenhuis worden zes nieuwe OK's gebouwd. De nieuwbouw is in 2014 klaar en is berekend op een groei van 70 procent meer patiënten, die in 2021 bereikt zal zijn."

En er staat nog meer op stapel. In mei startte, vlak bij het oude gebouw, de bouw van het nieuwe proefdierenhuis. Het complex wordt groter en heeft, onder andere, betere klimaat- en afzuiginstallaties. Hiermee voldoet het NKI-AVL aan de nieuwe regelgeving voor het houden van proefdieren. Verder verbetert de situatie voor het personeel. Het aantal allergische reacties, dat bij medewerkers van het proefdierenhuis frequent optreedt, neemt nu hopelijk af. Het aantal proefdieren blijft gelijk. Wat er met het oude gebouw gebeurt, is nog niet duidelijk.

Andere projecten

Verder wordt het parkeerterrein waarschijnlijk uitgebreid. En tijdens het interview was het nog niet bekend, maar het zou kunnen dat het toekomstige kinderkankerziekenhuis op het terrein van het NKI-AVL komt te staan.

Ook buiten Amsterdam breidt het NKI-AVL zich uit. Eind april werd, in samenwerking met het Spaarne Ziekenhuis, de eerste paal geslagen voor een satellietvestiging radiotherapie in Hoofddorp. Een zelfde initiatief komt wellicht van de grond bij Tergooiziekenhuizen in Hilversum.

.....
Auteur: Sigrid Starremans

Klaar voor een frisse start

Het H-gebouw is gerenoveerd en klaar voor gebruik. De eerste afdelingen zijn al verhuisd. Bouwers, onderzoekers, informatici en medewerkers van de linnenkamer, iedereen hoopt dat het H-gebouw snel een tweede thuis zal worden. Een verhaal over geheime schachten, heimwee en nieuwe kansen.

Complex project

“De renovatie van bouwdeel H was een complex project,” vertelt Jeroen Minnaar, projectmedewerker van het Bouwbureau.

“Vroeger was de hele infrastructuur van het gebouw aangepast aan de verschillende onderzoeksafdelingen die er zaten. Nu moest het een flexibel gebouw worden voor zowel staf als onderzoek, dat was onze opdracht.”

Een van de uitdagingen die daarbij naar voren kwam was ‘het probleem’ van de schachten. “Luchttoevoer en -afvoer liep via allerlei aparte schachten. Aangezien het in het ontwerp noodzakelijk was dat wij toe- en afvoer van lucht via centrale schachten regelden, bleven al die schachten over. Wat moesten we daarmee? Vele oude schachten hebben we gebruikt voor techniek, andere zijn een soort nisjes geworden waar bijvoorbeeld een kast of een printer in kan worden geplaatst.”

De schoonmaak

Een andere uitdaging was de forse hoeveelheid asbest die aanwezig was. Minnaar: “Asbest is een goed brandwerend materiaal, daarom is het destijds ook zo vaak toegepast. Vooral het gebruik in de vorm van cementpasta is echter vervelend: als dit materiaal in kleine deeltjes vrijkomt, is het zeer gevaarlijk.” Laten zitten was dus geen optie. Met name achter de schoorstenen, waar veel asbestcementpasta aanwezig was, was het lastig schoonmaken. Het schoonmaken van alle negen verdiepingen duurde ruim tien maanden. “Bij het Bouwbureau bouwen we graag, maar in dit geval gaf ook slopen veel voldoening.”

De renovatie

Nadat het asbest was opgeruimd, kon in 2010 worden begonnen aan de renovatie. Dit proces verliep vrij soepel, net als de interne verbouwingen. In de centrale hal verschenen twee supersnelle liften. Aan de noordzijde kreeg elke verdieping grote kantoorruimten of ruimten voor onderzoekslaboratoria, terwijl er aan de zuidzijde kleinere werkkamers verzezen, die allemaal eenvoudig uit te breiden of op te splitsen zijn.

Minnaar is al met al tevreden met het eindresultaat: volgens het Bouwbureau gaan alle afdelingen er qua ruimte en voorzieningen op vooruit. Maar wat vinden de verschillende betrokkenen eigenlijk zelf? Wat zijn hun verwachtingen? Kijken zij al uit naar de verhuizing of zien ze er juist tegenop en vrezen ze heimwee te krijgen naar hun oude werkplek?

Linnenkamer

Eind mei waren de linnenkamer en de damesgarderobe de eersten die naar het gerenoveerde H-gebouw verhuisden, respectievelijk naar de begane grond en de kelder. Voor Ariëtte van de Steeg, teamleider Interieur, is het nog even wennen. Omdat er nu nog overal om hen heen verbouwd wordt, is het vrij rommelig, maar dat zal snel minder worden. Zowel de linnenkamer als de garderobe is een stuk groter. “We gaan dus zeker vooruit,” zegt ze, “en ook de route en het transport naar hier zijn veel handiger dan naar het tuinhuis, waar wij de afgelopen twee jaar zaten. Helaas hebben we nu alleen geen tuintje meer. Dat gaan we absoluut missen.”

Maar ik weet zeker dat we hier over een tijdje ook niet meer weg willen!"

Meer samenwerking

De afdeling I&A is de volgende die naar het H-gebouw zal verhuizen. Verspreid over verdieping 6 en 7 zal de afdeling twee grote open werkruimtes beslaan met daarnaast nog enkele kleine kamers, waarvan er een wordt ingezet als projectkamer voor het Elektronisch Patiënten Dossier.

Hoofd Rene Brouwers is erg enthousiast. "In de grote kamers komen zestien werkplekken, vier clusters met elk vier bureaus. Zo zijn we veel flexibeler: de afdeling kan groeien en lege bureaus kunnen gebruikt worden voor bijvoorbeeld consultants. Ik verwacht bovendien dat onze afdeling veel toegankelijker wordt en dat onze nieuwe plek volop mogelijkheden biedt voor meer samenwerking. Uiteraard moeten we hier wel aan wennen, we zullen meer rekening met elkaar moeten houden."

Een beetje droevig

"Zelf had ik hier wel willen blijven," biecht Otilia Dalesio, hoofd Wetenschappelijke Administratie (WA), op, "ik word wel een klein beetje droevig als ik eraan denk dat ik na acht mooie jaren straks mijn kamertje moet verlaten. Maar," zo haast ze zich te zeggen, "de rest van mijn afdeling kijkt juist erg naar de verhuizing uit. We zijn de afgelopen jaren flink uit ons jasje gegroeid." Ver hoeft de afdeling niet, zij blijft op de eerste verdieping en gaat als het ware net het hoekje om. Op H1 is er flink ruimte om

te groeien. Ook zijn er twee pantry's en hoeven deze, net als de toiletten, niet langer met medewerkers van het ziekenhuis én patiënten gedeeld te worden.

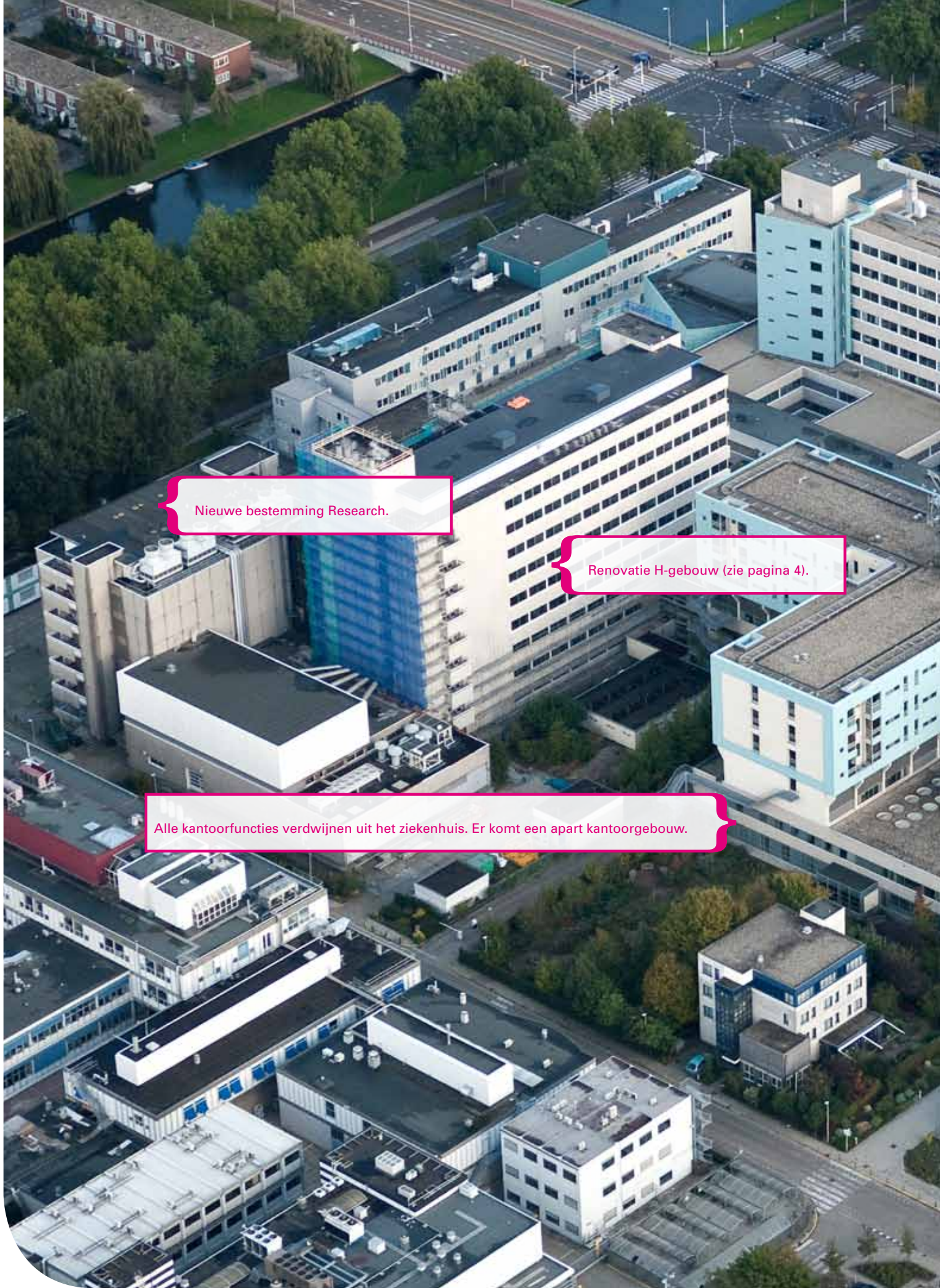
Volop kansen

Op de verdiepingen 2, 3, 4 en 5 zullen nieuwe onderzoeks labs verruimen en ruimtes voor bijvoorbeeld de microarrays- en deep sequencingfaciliteit. Op H8 komt de onderzoeksafdeling PSOE. Manager Research Henri van Luene ziet volop kansen. "Op dit moment zijn we nog bezig met de indeling van de afdelingen, we moeten namelijk onze nieuwe directeur René Medema inhuisen. Een mooi moment om eens goed naar de samenstelling van alle secties te kijken. Misschien kunnen we dankzij her en der een wijziging het onderzoek versterken."

Van Luene ziet dan ook absoluut niet op tegen de verhuizing, want "onderzoekslabs verhuizen kunnen we ondertussen wel." Een kleine peiling onder de onderzoekers leert dat de meningen verdeeld zijn. "Al is het P-gebouw oud en gebrekkig, het was eigenlijk best een leuk gebouw." Maar... "Het is ook wel lekker om straks in een schoon, fris en opgeknapt lab te beginnen."

.....

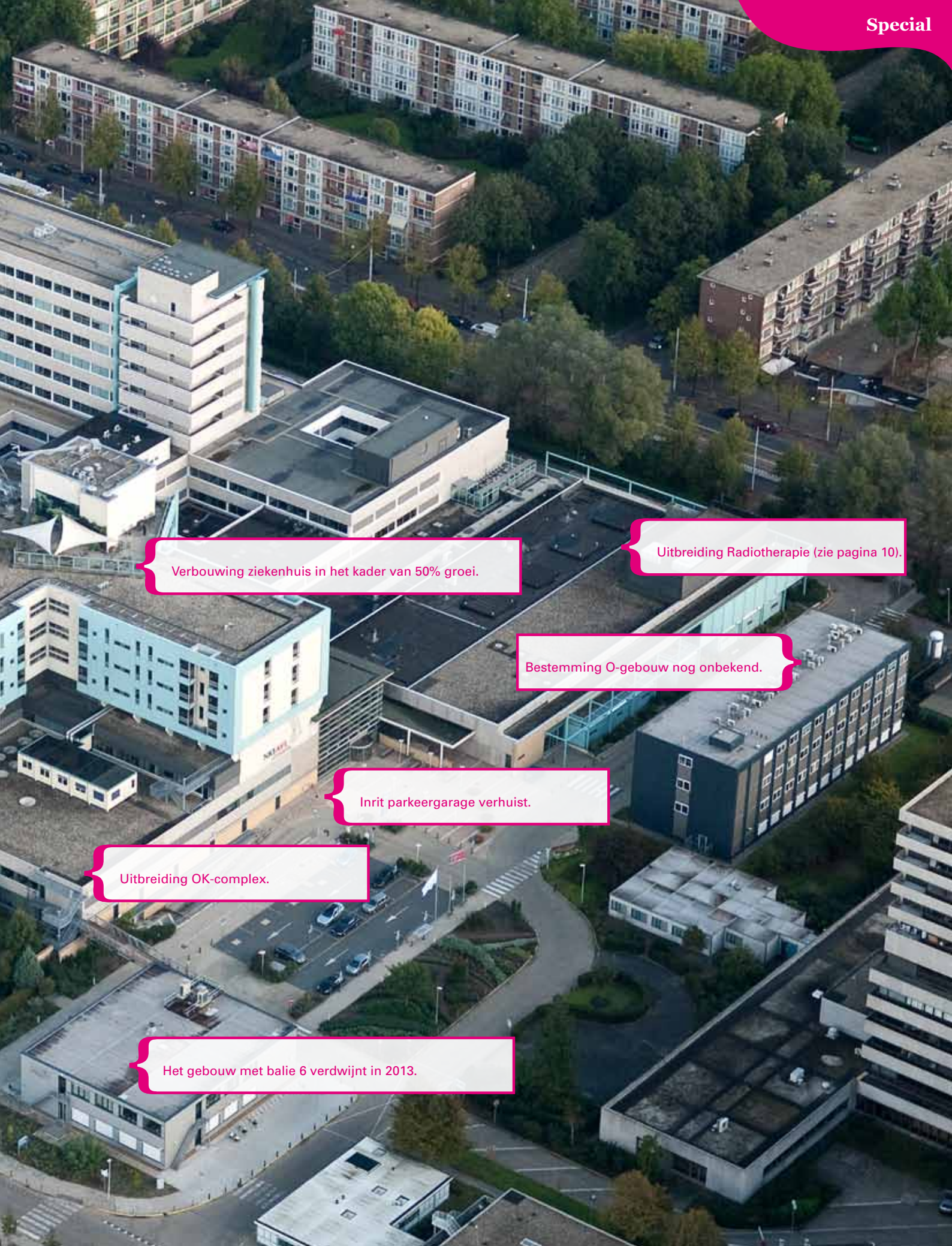
Auteur: Bart de Haas

Nieuwe bestemming Research.

Renovatie H-gebouw (zie pagina 4).

Alle kantoorfuncties verdwijnen uit het ziekenhuis. Er komt een apart kantoorgebouw.

Verbouwing ziekenhuis in het kader van 50% groei.

Uitbreiding Radiotherapie (zie pagina 10).

Bestemming O-gebouw nog onbekend.

Inrit parkeergarage verhuist.

Uitbreiding OK-complex.

Het gebouw met balie 6 verdwijnt in 2013.

Herinrichting centrale hal

Nieuw stiltecentrum

Het nieuwe stiltecentrum is zo opgezet dat het voor iedereen toegankelijk is en warmte uitstraalt. Dat is uitgebeeld door sfeer, kleur en herkenbare elementen. Bij de inrichting van het algemeen levensbeschouwelijk deel is uitgegaan van de vier elementen: aarde, water, lucht en vuur. Ook is er een islamitische gebedsruimte.

Nieuwe look voor Vermaat

Het restaurant en de winkel van Vermaat hebben een nieuwe inrichting gekregen. Het meubilair is eigentijdser en er is een extra spitskassa geplaatst. Er zijn meerdere buffetten zodat bezoekers beter hun keuze kunnen maken.

Voorlichtingscentrum

Op 17 november 2010 ging het nieuwe voorlichtingscentrum open. De medewerkers zijn erg tevreden over hun nieuwe werkplek. De plek nodigt bezoekers meer uit en is laagdrempelig. Van de leestafel wordt veel meer gebruik gemaakt door patiënten of hun familie. Door de ruime opzet hebben patiënten die informatie willen meer privacy.

Receptie en inschrijfbalie polikliniek samengevoegd

De balie aan de hoofdingang is verbouwd tot gemeenschappelijke receptie en inschrijfbalie voor de polikliniek. De medewerkers van de inschrijfbalie zitten nu aan dezelfde balie als de receptionisten. De oude inschrijfbalie is afgebroken. Op deze plek is het nieuwe voorlichtingscentrum gebouwd.

Bestralen op locatie

Het aantal mensen met kanker neemt toe, en daarmee ook het aantal patiënten dat wordt bestraald. Reden voor het Antoni van Leeuwenhoek om buiten het eigen ziekenhuis in de regio extra bestralingsruimten te bouwen.

We worden met z'n allen alsmaar ouder. Goed nieuws, maar het leidt ook tot meer gevallen van kanker. Ongeveer de helft van de kankerpatiënten heeft een behandeling met radiotherapie (röntgen- of gammagammastraling) nodig. In het Antoni van Leeuwenhoek gaat het jaarlijks om zo'n 5000 mensen.

"Op dit moment hebben we tien bestralingsruimten tot onze beschikking," vertelt Marcel Verheij, hoofd radiotherapie van het NKI-AVL. "Wachlijsten zijn er gelukkig niet. Maar we hebben ook niet veel ruimte meer om te groeien. Vandaar dat we ons heil buiten de deur zoeken."

Op 20 april jongstleden is gestart met de bouw een eerste 'satellietvestiging' van de afdeling radiotherapie van het NKI-AVL. Die komt bij het Spaarne Ziekenhuis in Hoofddorp.

"Uit dat ziekenhuis worden veel patiënten naar ons doorverwezen," zegt Verheij, "zo'n 10% van het totaal. Bovendien is Haarlemmermeer een snel groeiende gemeente. We verwachten dus dat dat aantal de komende jaren alleen maar zal stijgen."

Eigen personeel

Als alles volgens planning verloopt, kan op 26 oktober 2012 de eerste patiënt in Hoofddorp worden bestraald. Dat gebeurt dan door personeel van NKI-AVL. "Het is en blijft een afdeling van

ons ziekenhuis," benadrukt Mia Vork-Tersteeg, projectmanager van de nieuwbouw bij de afdeling radiotherapie. "Door met eigen mensen en protocollen te werken kunnen we garanderen dat de patiënten daar dezelfde hoogwaardige bestralingszorg krijgen als bij de hoofdvestiging in Amsterdam."

Behalve dat patiënten profiteren van de kennis en ervaring van het NKI-AVL, heeft het bestralen op locatie volgens haar nog meer voordelen. "Een behandeling met radiotherapie duurt maar een paar minuten, maar patiënten moeten er wel vaak vijf weken lang elke werkdag voor naar het ziekenhuis. Hoe minder ver ze hoeven te reizen, hoe beter. Bovendien kunnen patiënten uit de Haarlemmermeer voor de behandeling straks in hun eigen, vertrouwde ziekenhuis terecht. Dat geeft minder stress."

Als projectleider coördineert Vork-Tersteeg alle aspecten van de nieuwbouw, van de parkeerplaatsen en de computers tot de meubels en de koffie, en zorgt ze voor een optimale samenwerking. "Vooral het afstemmen van de ICT is spannend," zegt ze. "Het Spaarne Ziekenhuis werkt al met een elektronisch patiëntendossier, het NKI-AVL nog niet. De systemen worden vooralsnog niet aan elkaar gekoppeld, maar daar zullen de patiënten niets van merken."

Extra dikke muren

Bij het Spaarne Ziekenhuis worden drie nieuwe bestralingsruimten gebouwd. Daar komt heel wat bij kijken. Zo gelden er zeer strenge veiligheidsnormen. Bouwdirecteur Robert Clement: "Alles moet hoger, groter en zwaarder dan normaal. We

gebruiken een speciale betonsoort met extra ijzer, die ook wordt gebruikt in kerncentrales. Gemiddeld zijn de muren 1,4 meter dik, maar op sommige plekken loopt dat wel op tot 2,6 meter. Allemaal om ervoor te zorgen dat in de omgeving niemand onnodig aan straling wordt blootgesteld.”

De nieuwe ruimtes worden gefaseerd in gebruik genomen. In 2012 start men met één. De bedoeling is om daar in het eerste jaar 350 patiënten te behandelen. In het tweede jaar volgt dan de tweede ruimte, en later de derde. Alle drie de ruimtes worden met compleet nieuwe apparatuur ingericht.

De samenwerking met het Spaarne Ziekenhuis is overigens niet nieuw. Nu al houden radiotherapeuten van het NKI-AVL daar wekelijks spreekuur. Hetzelfde gebeurt in de Tergooi Ziekenhuizen in Blaricum en Hilversum, waar mogelijk een tweede satellietvestiging van de afdeling radiotherapie komt. De definitieve besluiten daarover zijn nog niet genomen, aldus Clement. Als die plannen doorgaan, opent de dependance daar volgens hem op z'n vroegst in 2014 of 2015 zijn deuren.

Protontherapie

Op dit moment wordt in Nederland bij radiotherapie (zo goed als) altijd röntgenstraling gebruikt. Maar er is een nieuwe vorm van bestraling in opkomst: protontherapie. Die werkt preciezer en kan zo vervelende bijeffecten van gammastraling, zoals beschadiging van omliggend weefsel, verminderen.

“Wereldwijd zijn al 50.000 kankerpatiënten met protontherapie bestraald,” vertelt hoofd radiotherapie Marcel Verheij. “Omdat

de kwaliteit van de Nederlandse radiotherapie zo goed is, was er tot nu toe geen reden om de behandeling ook hier aan te bieden. Bovendien is de bouw van een centrum voor protontherapie ongelofelijk duur, zo'n 100 tot 150 miljoen euro.”

De afgelopen jaren is de kwaliteit van protontherapie echter zo sterk verbeterd, dat artsen het nu zinvol vinden om de behandeling naar Nederland te halen. Het NKI-AVL is een van de initiatiefnemers.

“Inmiddels zijn er vergevorderde plannen om drie gespecialiseerde centra te bouwen,” besluit Verheij. “In Groningen, in Maastricht en in Delft. Aan het laatste initiatief, het *Holland Particle Therapy Center*, neemt het NKI-AVL deel.”

Hoeveel centra er uiteindelijk ook komen, het zal nog zeker drie jaar duren voor protontherapie voor Nederlandse kankerpatiënten beschikbaar is. Inmiddels zijn echter ook kleinere versies op komst en wordt onderzocht of het een optie is die naast het ziekenhuis te bouwen.

.....
Auteur: Marte van Santen

Antoni Special

**Kijk regelmatig op
Antonet voor de laatste
bouwontwikkelingen!**

Colofon

Dit is een speciale editie van Antoni, een intern en extern relatiemagazine van Het Nederlands Kanker Instituut - Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis. Deze special wordt alleen onder medewerkers en vrijwilligers van het NKI-AVL verspreid.

Eindredactie

Ramona Verwaal-Pauwels, afdeling PR&Voorlichting, Postbus 90203, 1006 BE Amsterdam

Aan dit nummer werkten verder mee

Bart de Haas, Marte van Santen, Sigrid Starremans en de medewerkers van het Bouwbureau.

Fotografie

Het Audiovisueel Centrum NKI-AVL

Concept, ontwerp en realisatie

Room for ID's, Nieuwegein

Druk

Drukkerij Damen, Werkendam